

Da li finansijska kriza najavljuje rađanje nove levice?

Saturday, 18 October 2008

Ovo je kraj kapitalizma i poštenak socijalizma - tako je minule nedelje, prema "Njujork tajmsu", jedan razotkriveni američki bankar prokomentarisao činjenicu da su, u globalnoj finansijskoj krizi, i najokoreliji zagovornici neoliberalne ekonomije bili primorani da obojke prihvate inicijativu države da, nacionalizacijom propalih banaka, spasavaju svet od globalne katastrofe.

Opaska dotičnog bankara je malo preterana, jer socijalizam se ne može svesti samo na vlasništvo države dela jednog privrednog sektora, ali, ukazuju analitičari u svetu, jeste povod za razmišljanje o promenama - o stvaranju humanitarnog i solidarnog društva.

Sa tim se svakako slaže francuski novinar, filozof i političar Jean-François Kan. Po njegovom mišljenju, ovo je apsolutno vreme kada ozbiljni političari u Francuskoj, Evropskoj uniji, pa i svetu moraju da razmisle o osnivanju "nove levice", političke snage kadre da ostvari društvene promene.

"Reč je o humanoj, demokratskoj lewici, nikako o povratku komunizmu i diktaturi. Ta nova lewica treba da zameni sadašnje evropske stranke levice koje su uzurpirale to ime", izjavio je juče Kan u rubrici "Četiri istine" Jutarnjeg programa francuske televizije Frans 2.

Povod za razgovor sa uglednim, 70-godišnjim francuskim intelektualcem je objavljivanje njegove knjige provokativnog naslova: "Zašto treba raspustiti Socijalističku partiju Francuske".

"Humana, demokratska lewica", kako je Kan naziva, treba da se bori za povratak idejama socijalne tržišne privrede koje su, posle Drugog svetskog rata, donele Francuskoj, Nemačkoj i celoj zapadnoj Evropi "30 godina sreće" - tri decenije skladnog privrednog razvoja, uzajamnog poštovanja poslodavaca i sindikata, egzemplarne socijalne pravde...

Aktuelna globalna finansijska kriza, nastala kao posledica divljanja neodgovornih spekulanta u utakmici bez ikakvih pravila igre, jeste zlo, smatra Kan, ali iz njega se može roditi nešto dobro.

"Ovu nesreću treba iskoristiti da bismo konačno stali na kraj spekulantima koji u toj virtuelnoj ekonomiji obrću basnoslovne sume novca - suma nominalna vrednost prevazilazi 50 puta vrednost stvorenu u pravoj ekonomiji", rekao je Kan, objašnjavajući zašto su neophodne promene.

"Tri decenije sreće", o kojoj sada govori Kan (nešto ranije su o tome govorili i bivši francuski premijer Mišel Rokar i lider nemačke levice Oskar Lafonten), jesu period započet u deceniji 50-ih, a okončan u 80-im.

Objašnjenje je, kaže Kan, jednostavno: Evropa se plašila komunizma i zato je uspostavila društveni poredak kojim je želela da svoje građane odvraći od iskušenja ekstremizma.

Bilo je to društvo u kojem je bilo moguće uživati u blagodatima socijalizma, ali i u slobodi i demokratiji, poredak u kojem centru je bio čovek i koji je bio suština negacija komunizma.

"A onda je pao Berlinski zid i mi rekosmo: e sad nemamo više s kim da se takmičimo, sad možemo da činimo što nam je volja! Vratimo se 60 godina unazad, u totalan ekonomski liberalizam, u poredak u kojem je u centru profit, a ne čovek", objasnio je Kan.

Istočiti da je u novom, neoliberalnom poretku devalvirano sve osim profita milijardera, za šta je dokaz sedmogodišnje stagniranje realnih plata u zapadnoj Evropi, Kan je upozorio da će se svet, ako nastavi ovim putem, suočiti sa vrlo opasnim razvojem događaja.

"Globalan neoliberalan poredak stvara crne misli kod ljudi, stvara stres i depresiju, pa se onda ljudi, u očajanju, okreću ekstremizmu - verskom fundamentalizmu, fašizmu, komunizmu, svemu što bi, u njihovim snovima, moglo da okonča nepodnošljivo stanje u kojem živimo", upozorio je Kan.

Autor: Tanjug 14.10.2008.

Blic